

El pes del passat

Text > JOSEP PASTELLS

Enmig de l'enorme quantitat de novetats que arriben cada mes a les llibreries, la primera novel·la de la periodista i professora Mar Camps i Mora (Palamós, 1991) reuneix prou mèrits per sobresortir en l'enorme i amorfoceà en què s'ha convertit el món editorial. D'entrada, *Sense mans pel camí fondo* no sembla en absolut una primera novel·la. La prosa evoca-dora i plena de tonalitats, els dots nar-ratius i el llenguatge propi i genuí de l'autora s'acompanyen de l'evidència que té coses a dir i habilitat per dir-les, i s'enriqueixen amb la constatació que sap explorar la condició humana men-tre basteix una història sobre la identi-tat i el pas del temps.

Més que d'una novel·la, podríem parlar d'un dietari ficcionat, d'un exer-cici estilístic concebut per capturar el pes del passat i la força de la tradició. La trama se centra en les peripècies i els records de la protagonista, la Júlia, que en vorejar els trenta anys sent que s'ofega a la seva Valltorta natal i deci-deix traslladar-se al sud d'Itàlia per treballar de voluntària en una ONG que es dedica a acollir refugiats. Els canvis d'època i d'escenari no deixen de ser una excusa per projectar imat-ges, sensacions i reflexions que retra-ten la vida quotidiana de la Júlia i, tam-

bé, la seva capacitat de mirar enrere i sentir-se acompanyada quan s'adona de les transformacions derivades del pas del temps. Com quan recorda l'avi i el besavi i diu: «Ho devien patir, això: veure com el món que havien conegut ells i els seus avantpassats desapareixia. Veure com els camps, els boscos, ja no rendien, i la rajoleria tampoc arriava, i ells s'havien de desprendre de tot allò que els altres hereus havien heretat, comprat, llegat. Perquè aquesta era la funció dels hereus: preservar el patrimoni familiar i la casa pairal».

La novel·la, absorbent i amanida amb pinzellades poètiques, ofereix també pensaments profunds. En par-lar dels refugiats, per exemple, la Júlia diu: «Avui no hi ha hagut cap arribada. No hi ha ningú rere la tanca, ni homes ni dones, ni joves ni mainada embol-callats amb mantes. Ni policies ni am-bulàncies. Cada setmana arriben bar-ques de Líbia, Egipte i Turquia. Molts no saben el dia que han nascut, però tots recorden el dia que arriben a Eu-ropa. Morir és una possibilitat i sobre-viure, una espècie de loteria».

Rere la Júlia, és clar, hi ha la Mar, una autora jove capaç d'escriure (o fer escriure a la seva protagonista) frases plenes de saviesa: «Si em moro un dia d'estiu només quedarà palla als camps.

CAMPS, Mar. *Sense mans pel camí fondo*. Cassà de la Selva: Gavarres, 2025. 109 p.

En aquestes dates sembla impossible pensar que una terra tan eixuta pugui tornar a ser fèrtil. El dia que em mori els dragons es continuaran enfilant per les parets sense voler ser vistos; si plou, les granotes raucaran lluny, camp a través, al torrent Vermell. Hi haurà un nen, o una nena, que sentirà per primer cop el cant d'un grill, però no sabrà encara què és. Dels principis i de les primeres vegades poc ens en recordem: són atzarosos, imprevistos, innocents; els finals acostumen a ser més premeditats, cruels, conscients».

Bruixes per donar i per vendre

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

José Luis Bartolomé (Areny de Noguera, 1954) és un home po-lifacètic: professor, poeta, autor de narrativa policíaca, articulista, estudiós de la cultura popular... En aquest darrer terreny ja havia publi-cat, per exemple, el recull *Llegendes i altres romances de Palau-saverde-ra* (2021), i ara ens n'ofereix un altre d'allò més documentat, com és ha-bitual en ell, dedicat a contes i conta-lles de bruixes garrotxines. Es trac-ta del volum titulat *Pet s'escaire*, un títol manllevat d'una de les fórmu-les de transformació de les bruixes,

com trobem en alguns dels textos publicats.

Bartolomé hi recull setze contes protagonitzats per bruixes i escrits, o recollits, per autors molt diversos. El principal, Josep Berga i Boix (1837-1914), del qual n'hi trobem sis. La resta són de Josep Berga i Boada, Josep Sa-derra, Lluís G. Constans, Ramon Pujo-lar, Joan Basté... Els més antics van ser publicats en revistes del primer quart del segle xx i els més moderns són de finals del mateix segle.

Bartolomé ens informa de la pro-cedència dels textos tant a la intro-

ducció, en la qual, a més, en justifica la tria, com a l'apartat final, «Font dels contes». Val a dir que l'antòleg hi manté els textos tal com van ser pu-blicats originalment; molts, doncs, amb ortografia prefabriana, cosa que en dificulta la lectura per a un lector no acadèmic. Creiem que com que no es tracta d'una edició ni filològica, ni crítica, ni anotada, sinó més avi-at d'una edició divulgativa, hauria valgut la pena actualitzar els textos segons la normativa de l'IEC (Insti-tut d'Estudis Catalans). També s'ha de dir, però, que de la majoria n'hi ha